

TATIAN 2. ASIR
URFA/EDESSA

THEOPİLUS 2. ASIR
ANTAKYA/HATAY

Tanrı'nın Egemenliği ve İnsan Seçimi

GREGORY OF NYSSA 335-395
HARMANDALI/AKSARAY

BARDAİSAN 154-222
URFA/EDESSA

Tanrı'nın Egemenliği ve İnsan Seçimi

Roger Forster ve Paul Marston

ęevirmen: Başak İřęi

Birinci Başkı Nisan, 2017

Ön Söz

Hiç Kendi Kendinize Sordunuz Mu?

- Kadir Allah kadercilik insana sürüyor mu?
- Her şey baştan sona kadar bilen Tanrı her bir seçeceğimi, hareketini yönlendiriyor mu?
- İstesem, Tanrı'nın iradesinden çıkabilir miyim?
- Dua ancak bir farz, bir formalite, yoksa Tanrı istemimi kabul edip başka imkanları açar mı?

İlk dört yüz yıllarda yukarıdaki önemli nihai soruları Anadolu topraklarında yedi ayrı konferansda değindi. Bunlara katılan baş rahipler (episkopos, V.b.) Grekçe dilinde Metin'leri ve düşüncelerini tartışıp paylaştılar. Ne var ki Roma'daki episkopos Latince dilini tercih edip bu yedi konferansların HİÇ BİRİNE KATILMADILAR!

Augustinus da Grekçe bilmediğinden Latince'de kendine göre yeni bir ilahiyatı üretti;

Muhtemelen önceki dört asırlık oturmuş teolojik birikimine ağırlık vermeden. Bu eserde o ilk dört yüz yıllara dönüp İsa'nın ilk öğrencilerin neye inandığına bakacağız.

“İnsanın özgür iradesi beşinci yüzyılın başlarında, Augustinus’a kadar ilk kilisenin tüm kollarında öğretiliyordu; ancak daha sonra bu evrensel Hristiyan inancı yeni bir teolojiye dönüştürülüp reddedildi.”

1

Günah, Bağışlanma ve Yargı

Hiç kimsenin, ahlaki bir yaşam sürdürerek ya da bir dizi dini ritüeli yerine getirerek Tanrı'nın onayını kazanamayacağı temel bir Hristiyan inancıdır. Romalılar 3:21-5'in doğru bir çevirisi (örneğin son zamanlardaki harikulade yorumlarında N. T. Wright ya da Richard Longenecker tarafından verildiği gibi) bunu açıklığa kavuşturur:

Ancak şimdi Tanrı'nın doğruluğu yasadan ayrı olarak – yasa ve peygamberler buna tanıklık etse de- açığa çıkarılmıştır: İsa Mesih'in inananlara [imana sahip olanlara] olan sadakati aracılığıyla Tanrı'nın doğruluğudur. Çünkü hiçbir ayırım yoktur, herkes günah işledi ve Tanrı'nın yüceliğinden yoksun kaldı. İnsanlar İsa Mesih'te olan kurtuluşla Tanrı'nın lütfuyla, karşılıksız olarak aklanırlar. Tanrı, Mesih'i, kanıyla günahları bağışlatan ve imanla benimsenen kefaretiler aracı olarak sundu. Böylece adaletini gösterdi. Çünkü sabredip daha önce işlenmiş günahları cezasız bıraktı. Bunu, adil kalmak (doğruluk) ve İsa'ya iman edeni aklamak (doğru kılmak) için şimdiki zamanda kendi adaletini göstermek amacıyla yaptı.

Tanrı'yla doğru bir ilişki içinde olan kişilerin, çarmıhta, günahları bağışlatan kurban olarak ölen İsa Mesih'e olan imanları aracılığıyla

günahları bağışlanır. Tanrı böylece kendi adaletini göstermiştir. Öyle ki, Tanrı günahı hoş göremez ya da görmezden gelemes ama biricik Oğlu'nun kurban olarak ölmesini temel alarak günahı (hem Eski Antlaşma döneminde hem de Yeni Antlaşma döneminde yaşayan imanlıların işlediği günahları) bağışlar.

Yeni Antlaşma, Tanrı Kuzusu'nun “*dünyanın günahını ortadan kaldırdığı*” (Yuhanna 1:29,36) konusunda açıktır; Tanrı *dünyayı* o kadar çok sevdi ki, biricik Oğlu'nu verdi. Öyle ki, *O'na iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın,*

hepsi sonsuz yaşama kavuşsun. (Yuhanna 3:16) İsa yalnızca seçilmiş kişilerin günahı için ölmedi, “Kendisine imanedenler” için geçerli olmak üzere, dünyanın günahları için öldü. Tanrı'ya (dolayısıyla O'nun Oğlu'na) iman etmeyenler ‘mahvolacaklar’. Kutsal Kitap kötüler üzerinde bir yargı olduğu konusunda açıktır. Bu kişiler “mahvolacaklar” ya da İsa'nın deyimiyle

cehennem ateşinde “yok edilecekler” (*apollumi*). Cehennem ateşi ve yargı hakkında en çok konuşmuş olan kişi İsa'dır ve bu bir gerçektir. Tanrı, sonunda herkesin suçlarını bağışlayacak olan ve duygularıyla hareket eden biri değildir.

Öte yandan Tanrı, kimin müjdeyi kabul etmeyeceğine kasıtlı olarak karar vererek mahvolmasına neden olur mu? Tanrı bizzat kendisi şöyle der:

²³ Ben kötü kişinin ölümünden sevinç duymam, ancak kötü kişinin kötü

yollarından dönüp yaşamasından sevinç duyarım. Egemen RAB böyle diyor.
(Hezekiel 18:23)

⁹Bazılarının düşündüğü gibi Rab vaadini yerine getirmekte gecikmez; ama size karşı sabrediyor. Çünkü kimsenin mahvolmasını istemiyor, herkesin tövbe etmesini istiyor. (2. Petrus 3:9)

Hezekiel'deki ayette söz edilen şey, bir kimsenin kötülükten vazgeçip doğru yaşama dönmesi halinde (yani Tanrı'yla uyum içerisinde olması durumunda) yaşayacağıdır. Ve Tanrı, herkesin bunu yapmasını istediğini söyler.

2

O Zaman Kimin Kurtulduğuna Ne Karar Verir?

İsa dünyanın günahları için öldü ama herkes kurtulmadı. O halde kimin kurtulacağına ve kimin kurtulmayacağına ne karar veriyor? Ünlü Reformcu teolog Wayne Grudem, kitaplarının birinde bu probleme işaret eder ve onu şöyle özetler:

(1) Tanrı insanlara, hak etmedikleri bağışlanmayı sunmuştur ve bu sunuyu kabul edip etmemeye karar vermeleri için onlara özgür irade vermiştir.

(2) Tanrı 'egemendir' ve kimlerin tövbe edeceğine ve etmeyeceğine kendisi karar verir. Böylece tövbe etmeyenlerin sonsuza kadar acı çekmelerini sağlayarak gücünü gösterebilir.

Buradaki görüş (2) Tanrı'nın bizzat kendisinin söylediği, kimsenin ölmesini ya da mahvolmasını istemediğine dair sözleriyle çelişmektedir ve bazı kilit öğretilerin yanlış anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Bazı insanlar (2)'de anlatılan Tanrı'ya ilişkin içgüdüsel bir tepki duyabilirler ancak buradaki mesele o değil. Asıl mesele duygular değildir; asıl mesele Kutsal Kitap'ın Tanrı, seçim, seçilmek, kader, egemenlik gibi konularda ne öğrettiğiyle ilgilidir. Kutsal Kitap'ın açıkça ne öğrettiği ortadadır:

a. Tanrı, insanlara her zaman, bağışlayışını kabul etme ve O'nunla hak edilmemiş bir uyum içinde yaşama ya da ona karşı isyankar bir yaşam sürdürme seçimini sunmuştur.

b. Tanrı insanlara, onların verdikleri tepkiye göre davranır. Tanrı temelde *ilişkisel* bir Tanrı'dır. Uzaktan her şeyi kontrol eden bir kuklacı değildir.

3

İrade ve Özgür İrade Terimleri

“Özgür irade” terimi, “Üçlü Birlik” teriminde de olduğu gibi, Kutsal Kitap’ta bulunan bir terim değildir. Hristiyanların Kutsal Kitap öğretisi olarak neye inandıklarını ifade etmek için türetilmiştir. Bununla birlikte, “seçim” ve “irade” için terimler vardır ve herhangi normal bir dilin anlayışında, bazı bağlamlarda bu seçim ya da iradenin Tanrı tarafından belirlenmediği ancak seçimi yapan ya da irade gösteren kişi tarafından belirlendiği ifade edilmektedir. Diğer ayetler, insanların, Tanrı’nın iradesini ve planını yapmamayı seçebileceklerini açıkça gösterir.

Birincisi: Tanrı’nın Planı (Yeni Antlaşma dili Boulē)

Kittel ve Friedrich’in klasik referans çalışması şöyle söyler:

Boulē, tüm aşamalarında “uzun uzun düşünme” ve “öğüt alma”yı ifade eder ve “çözümlemek” ve “hüküm vermek” ile sonuçlanır.

Boulēma... ise “bir plan, proje, amaç, hedef ya da eğilim olarak irade” demektir. (Theological Dictionary of the New Testament. 1. cilt, sy. 636)

Sözcük yalnızca “irade” anlamına gelir ancak tasarlanmış bir planı

kastetmektedir. Luka, bu sözcüğü çoğunlukla Tanrı'nın planlarıyla ilgili kullanır (örneğin, bakınız: Luka 7:30; 23:51; Elçilerin İşleri 2:23; 4:28,38; 13:36; 19:1; 20:27; 27:12) ve bir kişinin, Tanrı'nın kendisi için yaptığı planı reddedebileceği son derece açıktır:

Oysa Yahya tarafından vaftiz edilmeye yanaşmayan Ferisiler'le Kutsal Yasa uzmanları, Tanrı'nın kendileriyle ilgili tasarısını (boulē) reddettiler. (Luka 7:30)

Bir başka ifadeyle, Tanrı'nın onlar için planı, Yahya'nın vaazında tövbe etmeleri ve onun öğrettiği gibi İsa'yı, Tanrı Kuzusu ve Mesih olarak kabul etmeleri idi. Fakat onlar bu planı reddettiler.

Elbette ki insanlar, Tanrı'nın dünya için olan nihai planına engel olamazlar, ancak Kutsal Kitap insanların, bireysel olarak içinde yer almaları gereken Tanrı'nın planına hem engel olduklarını hem de engel olabileceklerini öğretiyor. Ferisiler, Tanrı'nın nihai planının sonunda amacına ulaşmasını engelleyemediler. İsteseler de istemeseler de yeni gök ve yeni yeryüzü oluşacak. Bu anlamda “Haleluya!” diye haykırabiliriz. “Çünkü Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrımız Egemenlik sürüyor..” (Vahiy 19:6) Ama yapabilecekleri şey, gelecek olan yeni yaratılıştan kişisel olarak vazgeçmektir. Tanrı yeni göğün ve yeni yeryüzünün oluşmasını buyuracaktır. Ancak kimlerin Tanrı'nın kendileri için yaptığı planı kabul edip o planın bir parçası olacağını

buyurmaz. Fizikte bununla ilgili çok güzel bir benzetme vardır: bazı kaotik sistemlerde, sistemin son durumu kesin olarak tahmin edilebilir ama her bir parçacığın son durumu tahmin edilemez. Yeni bir gök ve yeni bir yeryüzü *olacaktır*- Tanrı buna karar verdi. O'nun insanlar için planı, tövbe edip buraya girmeleridir- ama Luka'nın bahsettiği kişilerin yaptığı gibi, insanlar bundan vazgeçebilirler.

İkincisi: Tanrı'nın İradesi (Yeni Antlaşma Dili *thelō*, *thelēma*)

Bu ikincinci sözcük grubunun anlamı *boulē* 'dan çok farklı değildir ama daha çok "dilek, istek, arzu, tasarı, niyet" anlamlarına gelir (*The New International Dictionary of New Testament Theology*, 3. cilt, sy. 1018). İsa bize, insanların Tanrı'nın tasarısına itaat edebileceklerini ya da itaat etmeyebileceklerini; Tanrı'nın her zaman istediğini almadığını öğretti.

Hepimiz bunu Rab'in duasından biliriz: "Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de senin istediğin olsun" (Matta 6:10; Luka 11:2). Eğer Tanrı'nın tasarısı her zaman yerine geliyor olsaydı, bu duayı etmenin bir anlamı olmazdı. İsa, Tanrı'nın tasarısının her zaman gerçekleşmediğini ve insanların kimi zaman Tanrı'nın tasarısına (*thelō*) karşı koyabileceklerini ve karşı koyduklarını açıkça belirtmiştir. Bu nedenle şöyle okuyoruz:

a) Matta 23:37; Luka 13:34: Tavuğun civcivlerini kanatları altına topladığı gibi ben de kaç kez senin çocuklarını toplamak *istedim*, ama siz *istemediniz*.

b) Matta 12:50; Markos 3:35: Göklerdeki Babam'ın *isteğini* kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur."

c) Matta 7:21: Bana, ‘Ya Rab, ya Rab!’ diye seslenen herkes Göklerin Egemenliği’ne girmeyecek. Ancak göklerdeki Babam’ın *isteğini* yerine getiren girecektir.

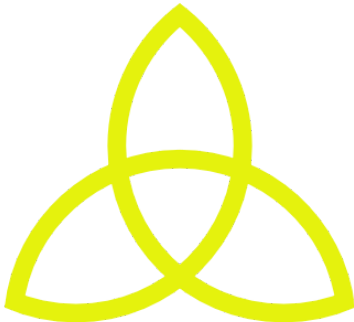
d) Yuhanna 7:17: Eğer bir kimse Tanrı’nın *isteğini* yerine getirmek *istiyorsa*, bu öğretinin Tanrı’dan mı olduğunu, yoksa kendiliğinden mi konuştuğumu bilecektir.

e) 1. Yuhanna 2:17: Dünya da dünyasal tutkular da geçer, ama Tanrı’nın *isteğini* yerine getiren sonsuza dek yaşar.

Bu ayetlerden de gördüğümüz üzere herkes Tanrı’nın isteğini yerine getirmez. Eğer herkes Tanrı’nın isteğine göre hareket etseydi, büyük olasılıkla herkes sonsuza kadar yaşayıp Tanrı’nın Egemenliğine girerdi. Bu da *evrenselciliğe* denk bir durumdur, ki İsa’nın kendisi yargıdan bahsettiği için bunun Kutsal Kitap’a uygun olmadığını biliyoruz. O halde insanların, Tanrı’nın isteğini reddedebildikleri ve reddettikleri sonucuna varmalıyız. İnsanlara iradeyi kullanma özgürlüğü verilmiştir ve böylece insanlar Tanrı’nın isteğinden farklı davranma iradesine de sahiptirler.

İlk kilise buna insanın “özgür iradesi” diyordu. “Üçlü birlik” terimi gibi bu terim de Kutsal Kitap’ta görünmez ama ilk kilise tarafından (“Üçlü Birlik” terimi gibi) Kutsal Kitap’ta önemli bir doktrin olarak gördükleri konuyu

özetlemek için üretilmiştir. Kutsal Kitap’ın öğretisine göre, Tanrı insanların, kendisine itaat etmeyi ya da itaat etmemeyi seçmelerine izin verir. İlk dört yüzyıldaki kilise önderleri arasında insanlığa özgür iradenin

verildiğiyle ilgili ortak bir öğreti olduğunu 4. Bölümde açıkça gösterdik. Şimdiki bölümde sunduğumuz argümanların hiçbir açıdan özgün ya da yeni olmadığını belirtmek önemlidir, fakat bu argümanlar, ilk kilise dönemindeki sapkın öğretilere karşı olan bazı erken dönem Hristiyan argümanlarıyla örtüşmektedirler. Örneğin, İreneyus (M.S 130-200 arası) çağdaşlarına, bizim az önce yaptığımız şekilde, Tanrı'nın insana "seçim gücü" verdiğini göstermek için Matta 23:37'yi referans olarak göstermiştir. Harmandalı Gregor ve diğer ilk kilise Babaları, insanın "özgür iradesini" Tanrı'nın suretinde yaratılmasına bağlamışlardır. (*On Virginitiy*, xii).

O halde "özgür irade" terimi "Üçlü Birlik" terimi gibi Kutsal Kitap'ta bulunmaz, ancak yukarıda referans olarak belirttiğimiz ayetler insan iradesinden söz eder ve insanın, Tanrı'nın tasarılarından ya da planlarından farklı bir şey seçmekte özgür olduğunu açıkça belirtir. Bu bağlamda, insan iradesi özgürdür. "Özgür irade" sözcüğünün bu mantığı ya da gerekçesi, onu dışarıdan bir zorlamanın olmadığı bir şey olarak gören sözüm ona bir "uyumculuk" görüşünden fazlasını gerektirir. Burada tartıştığımız şey insanın belirgin özgür irade *deneyiminden* kaynaklı değildir; (Reason, Science and Faith'de, sy.79'da tartıştığımız gibi tartışılabilir de) Tanrı'nın insanların seçimini belirlemediğini söylemesinden kaynaklıdır. Elbette Tanrı'nın kendisi de, benzer şekilde önceden belirlenmemiş radikal bir özgür iradeye sahiptir (ne de olsa bizler de onun suretinde yaratıldık), ve İsa da, örneğin Luka 22:42'de bundan söz eder.

Aşağıdaki ayetlerde söz edildiği gibi yalnızca imansızlar değil Hristiyanlar da zaman zaman hem Tanrı'nın isteğini hem de Tanrı'nın buyruklarını reddederler:

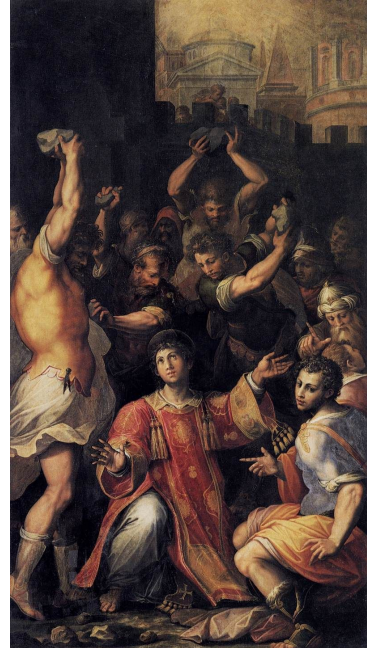
f) 1.Selanikliler 4:3: Tanrı'nın *isteği* şudur: Kutsal olmanız, fuhuştan kaçınmanız (ayrıca bakınız: 1.Petrus 2:15; İbraniler 10:36)

g) 1.Selanikliler 5:17-19: 17 Sürekli dua edin. Her durumda şükredin. Çünkü Tanrı'nın Mesih İsa'da sizin için *istediği* budur. Ruh'u söndürmeyin. ...

Hristiyanlar bazen Ruh'u söndürürler. Hatta bazı insanlar Ruh'a karşı savaşırlar. Tüm insanların kurtulmasını ve gerçeğin bilincine erişmesini (1.Timoteos 2:4, RSV), "*isteyen (thelei)*" Tanrı, yüreklerini ikna etmek için (1.Yuhanna 16:8) Ruh'unu gönderir ama Tanrı'nın kendileriyle ilgili tasarısını reddederler (Luka 7:30) ve Ruh'un tövbe uyarılarına direnirler. Kutsal Kitap onlardan şöyle bahseder:

h) Elçilerin İşleri 7:51: Ey dik kafalılar, yürekleri ve kulakları sünnet edilmemiş olanlar! Siz tıpkı atalarınıza benziyorsunuz, her zaman Kutsal Ruh'a karşı direniyorsunuz.

Fakat Ruh'a karşı direnmeye devam edebilirler mi, ya da tövbe etmekten başka seçeneklerinin olmadığı bir zaman gelir mi? Burada İstefanos tarafından Kutsal Ruh'a direnmekle suçlananlar "içleri parçalansa da", peşi sıra onu öldürmüşlerdir. Dahası, tarih bu kurulun çoğu üyesinin yaşamları boyunca tövbe etmediğini gösterir. Kutsal Ruh'a karşı direnişleri ve Tanrı'nın kendileri için olan planını reddetmeleri kalıcı bir şeydi.

Bu yüzden açıktır ki, “istemek” ya da “plan” için hangi sözcükleri kullanırsak kullanalım, Kutsal Kitap bize, insanın Tanrı’nın isteğine karşı çıkabildiğini ve çıktığını gösteriyor. Kutsal Kitap’ta, Tanrı’nın herhangi bir isteğinin ya da planının karşı çıkılmaz olduğuna dair hiçbir şey yoktur. Her zaman gerçekleşen bir çeşit “gizli tasarı” gibi bir terim yoktur ve (bazı teologlarca yapılan) böylesine bir önerme, İsa’nın öğretiğine karşıdır. Bu, Tanrı’nın, gerçekten istemediği halde bir şeyi istediğini söyleyen bir düzenbaz olduğunu ima etmektir.

İnsanların, Tanrı’nın kendileri için olan isteğini ve tasarısını yapmamakta özgür oldukları Kutsal Kitap’a dayalı bir gerçekliktir ve buna ilk kilise tarafından “özgür irade” denmiştir.

4

İlk Kilisedeki Görüş Birliği

Beşinci yüzyıldan önceki ilk kilise Hristiyan önderleri ve öğretmenleri arasında, Tanrı'nın insanlara "özgür irade" verdiği ve bunun, Tanrı'nın benzeyişinde yaratılmış olmanın bir parçası olduğuyla ilgili sıra dışı bir görüş birliği vardı. Bizim *Temel Kutsal Kitap Görüşlerinin Yeniden İncelenmesi (Reconsidering Key Biblical Ideas)* adlı kitabımızda Augustinus'tan önce Hristiyanlığın tüm kollarında öncü olan Hristiyanlarda bir özgür irade inancı olduğunu gösteren açık ve net alıntılar yaptık:

Urfalı /Edessa BARDAİSAN	154-222 arası
Antakyalı THEOPHİLUS	2. Yüzyıl
Urfalı/Edessa TATIÄN	2. Yüzyıl
Harmandalı/Aksaray GREGOR	335-395 arası
Şehit JUSTİNUS	100-165 arası
Gaullü İRENEYUS	130-200 arası
İskenderiyeli KLEMENT	150-215 arası
Kartacalı TERTULLİAN	155-225 arası
ORİGEN	185-254 arası
Atinalı ATHENAGORAS	2. Yüzyıl
Romalı NOVATIÄN	200-258 arası
Olimposlu METHODİUS	260-311

Siccalı ARNOBİUS	253-327 arası
Kudüslü Cyril	310-386 arası
Harmandalı Gregor	335-395 arası
Jerome	347-420 arası
Yannis Khrysostomos	347-407

İnsanın özgür iradesinin reddi (burada belirttiğimiz manada) genel olarak sapkınlık olarak görüldü. “Özgür irade” terimi, (tıpkı “Üçlü Birlik” terimi gibi) Kutsal Kitap’ta bulunan bir terim değildir, ama bu açıdan insanın özgür iradesi beşinci yüzyılın başlarında, Augustinus’a kadar ilk kilisenin tüm kollarında öğretiliyordu; ancak daha sonra bu evrensel Hristiyan inancı yeni bir teolojiye dönüştürülüp reddedildi. İnsanın seçimine dair inançlarımız, geleneksel Hristiyan öğretisinin bir çeşit modern reddi değildir, tam tersine yeni bir teoloji tarafından 5. Yüzyılın başlarında radikal bir şekilde değiştirilen görüşlere dönmek için yapılan bir tartışmadır.

Ancak kesinlikle belirtmelidir ki, özgür irade, Tanrı’dan bağımsız olarak ahlaki açıdan mükemmel bir yaşam yaşayıp yaşamama seçimi değildir. Tanrı, O’na imanla tutunmak, imanla ve O’nunla ilişki içinde yaşamamız için sunduğu lütfu ve hak etmediğimiz bağışlamayı kabul etme ya da reddetme özgürlüğünü bize veriyor.

5

Tanrı'nın Fikrini Değiştirmesi

Son yıllarda, teologlar giderek birey olmanın esasının akılcılığa değil, kişisel ilişkilere girebilme kapasitesine (bizim *Reason, Science and Faith* adlı eserimizde de belirtildiği gibi) dayandığını belirtmektedirler. Tanrı insanları, birbirleriyle (evliliğin derin bilgisine sahip olarak) bir ilişkileri olsun ve aynı zamanda Tanrı'yla da bir ilişki içinde olabilsinler diye onları erkek ve kadın olarak, kendi benzeyişinde yarattı. Gerçek bir kişisel ilişkinin bir yanı da şudur ki davranışlar birbirine bağlıdır. İronik şekilde, Reformcu teologlar sıklıkla Tanrı'ya çömlekçi, bizlere ise sadece kil atfında bulunurlar. Fakat Tanrı, çömlekçi benzetmesini kullandığı yer olan Yeremya 18'de kendisi açıkça belirtiyor ki, bir kişinin ya da bir ulusun üzerindeki bereket vaatleri ya da yargı o kişinin davranışlarına bağlıdır. Şayet bir ulus, kendisine bereket vaadi

verildiği halde, kötü yolları seçerse Tanrı *fikrini değiştirecektir (nhm)* ve eğer onlara yargı vaadi verildiğinde tövbe ederlerse o zaman Tanrı *fikrini diğer yöne doğru değiştirecektir (nhm)* (Yeremya 18.7-10). Fikrini değiştirmek, gerçekten de kullanılan İbranice terimin karşılığı mıdır? William Van Gemeren tarafından yazılan beş ciltlik örnek çalışma niteliğindeki İbrani ilminde (*New International Dictionary of Old*

Testament Theology & Exegesis) şöyle ifade edilmektedir:

a) Sözcük, 1. Samuel 15'teki açık iki tezat durumu ifade etmek için kullanılıyor: biricisi; Tanrı'nın, "Saul'u kral yaptığıma pişmanım (*nhm*)" (ayet 11 ve 35) dediği yer, ikincisi ise; Samuel'in, "İsrail'in yüce Tanrısı yalan söylemez, düşüncesini de değiştirmez (*nhm*). Çünkü O insan değil ki, düşüncesini değiştirsin (*nhm*)" (ayet 29) dediği yer. Bunun açıklaması Tanrı'nın kaprisli şekilde niyetlerini ya da davranışlarını değiştirmedir. Bu pişmanlık ifadesine yol açan Saul'un davranışındaki değişimdir. Buradaki referans, iyi niyetli bir şeyle ilgili olarak Tanrı'nın yollarını ya da fikrini değiştirdiğine dair söylenen nadir durumlardan biri olması sebebiyle önemlidir (bkz: Yaratılış 6:6).

b) Pek çok durumda, Rab'in fikrini "değiştirmesi" insan ögesine verilen merhametli bir yanıttır. Bu sebeple Yeremya'da, insanlar tarafından gerçekleştirilen tövbenin (genelde *šwb* fakat Yeremya 8:6 ve 31:19'da *nhm*) Tanrı'nın yolunu ya da fikrini değiştirmesini (*nhm*) mümkün kılacağını sıklıkla okuyoruz: 18:8,10; 20:16; 26:3,13,19 krş. 42:10. Ayrıca, Tanrı'nın Amos'un İsrail adına yaptığı savunmalara verdiği cevabı da dikkate alın (Amos 7:3,6). (cilt 5, sy. 82).

Saul'un durumunda ise, Saul Tanrı tarafından seçildi (1.Samuel 9:15), meshedildi (1.Samuel 10:1), yüreği değiştirildi (1.Samuel 10:9) ve Ruh'la doldurulup peygamberlik armağanı verildi (1. Samuel 10:6). Saul'un kendi itaatsizlik seçimi Tanrı'nın onu kral yapmak konusundaki "fikrini değiştirdi." İronik şekilde aynı pasajda iki kere "Tanrı insan değil ki fikrini değiştirsin" denilir, Van Gemeren'in dediği gibi, aslında burada demek

istenilen; Tanrı'nın kaypak ve kaprisli olmadığı ama ilişkisel olduğudur.

Bu terim kesinlikle birinin fikrini değiştirmesi manasına geliyordu ve bu Yunus tarafından da biliniyordu (3:10, 4:2); örneğin Hezekiel 12:3 ve Yeşaya 38:1-5'te Tanrı bunu yaptı. 1. Krallar 21:1-35, 2. Krallar 20:2-5, 2. Korintliler 32:24-26, Yeşaya 38:1-6 ve 39:1-8'i kavramanın en doğal yolu budur (aslında Andrew Kardeş bu konuda *And God Changed His Mind, "Ve Tanrı fikrini değiştirdi"* adlı kısa ve güzel bir kitap yazdı). Tanrı kaprisli değildir, O'nun belirgin doğası, yolları ve istekleri değişmezdir. Fakat insanın tepkilerine cevaben fikrini değiştirir. Tanrı ilişkiseldir.

Ama gerçekten bu, Tanrı "fikrini değiştirdi"den ziyade Tanrı fikrini değiştirdi demek midir? Yani, bunu tırnak işaretleri içine alıp, bir şekilde "antropomorfik" (insan benzeri) olduğu için gücünü inkar edebilir miyiz? "Tanrı'nın kolu" gibi ifadeler mecazi ifadelerdir, o zaman "fikrimi değiştireceğim" ifadesini de mecazi kabul edebilir miyiz? Augustinusçu teolog Paul Helm kitabı *The Providence of God*'ta bunu öne sürer. Şayet, der, bizler Kutsal Kitap'taki tekrarlanan görüşü "korumaya devam edeceksek" o zaman bu, şu anlama gelir:

... Tanrı bazen bilgisizdir, bu yüzden fikrini değiştirir ya da ikna edilmeye açıktır, bu sebepten iyilik amaçları engellenmiştir ve buna benzer şeyler... Bizler aynı zamanda, Tanrı'nın sürekli değişen, zengin bir duygusal yaşamı olduğu, belki de bir bedeni ve cennette fiziksel bir yeri olduğu görüşüne de bağlı olmalıyız. (sy. 51)

Ancak metafor, *bir şeye* atıfta bulunuyor olmalıdır. Hepimiz "Tanrı'nın kolu" metaforunun güç kullanan enerjiye şiirsel bir atıf olduğunu

anlayabiliyoruz ve Yahudi halkının bunu birebir “gerçek” olarak algılamadığı da açıktır (Bknz: Yasanın Tekrarı 4:15). Ama “fikrimi değiştireceğim” neye atıfta bulunuyor olabilir? Şayet bu, “fikrimi değiştirmiş görüneceğim ama aslında bunu başından beri planlamıştım” demek olsaydı, o zaman bu çok tuhaf bir metafor olurdu, çünkü o zaman tamamen farklı bir şey öne sürmüştü olurdu.

Tanrı esasında *ilişkisel*dir, her şeye karar veren değildir.

6

Kutsal Kitap'ta Seçim

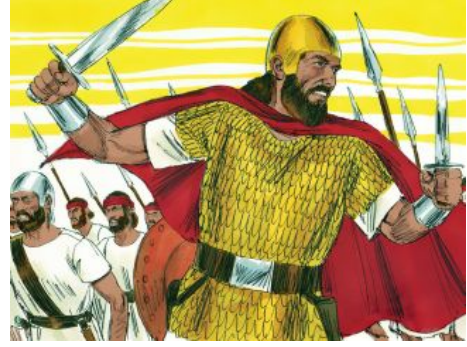
Augustinus'un 5. yüzyıldaki yeni teolojisi Luther (kendisi bir Augustinusçu rahipti) ve Calvin'de (Augustinus'tan bolca alıntı yapmıştır) başarıya ulaştı. Her zaman Kutsal Kitap'ın ve ilk kilisenin özgür irade hakkındaki görüşlerine bağlı (anabaptistler, Wesley, Finney vb. dahil olmak üzere) bir dizi Hristiyan vardı; fakat aynı zamanda günümüzde daha Augustinusçu/Reformcu görüşleri savunan pek çok teolog da var. Peki neye dayanıyorlar?

Onlar için önemli terimlerden bir tanesi Kutsal Kitap'taki "seçim" terimidir. Bundan anladıkları şey ise, Tanrı'nın sunduğu lütfu cevap verecek insanların "seçilmiş" ya da "önceden belirlenmiş" olduğudur. Tanrı, sunduğu lütfu bu belirli kişiler için, "karşı konulmaz" hale getiriyor ancak, diğerlerine sunuyormuş gibi görünse de kasıtlı olarak onları lütfu reddetme durumunda bırakıyor.

Şimdi bizler Kutsal Kitap'ın Tanrısal seçim kavramına %100 inanıyoruz, ama onların demek istedikleri anlamda değil. Bu temel olarak; Tanrı kendi planı çerçevesinde insanlara görev verir anlamına gelmektedir. Kimin tövbe edeceğini ya da kimin o rolü yerine getirmeyi seçeceğini önceden belirlediği anlamına gelmemektedir.

Kral Saul'un Seçilmesi:

Saul'un seçildiğini, Kral olmak üzere meshedildiğini, ona yeni bir yürek verildiğini, Ruh'la doldurulduğunu ve kendisine peygamberlik armağanının verildiğini daha önce belirtmiştik. Tanrı'nın, bir şekilde, onun isyankar ve kötü bir kral olmayı seçmesini önceden belirlediğine dair bir işaret kesinlikle yoktur. Aslında Tanrı, Saul'un kendisine verilen özgür iradeyi kullandığı zaman Tanrı'ya tutunmasını ve *düşüncesini değiştirmesini* umut ediyordu ama öyle olmadı.

Onikiler'in Seçilmesi:

a) İsa kendisini izleyenler arasından Onikiler'i seçti:

... O günlerde İsa, dua etmek için dağa çıktı ve bütün geceyi Tanrı'ya dua ederek geçirdi. Gün doğunca öğrencilerini yanına çağırdı ve onların arasından, elçi diye adlandırdığı şu on iki kişiyi seçti. (Luka 6:12-13; "elçi" sözcüğü "haberci" anlamına gelir).

İsa, dağa çıkarak istediği kişileri yanına çağırdı. Onlar da yanına gittiler. İsa bunlardan on iki kişiyi atadı, Tanrı sözünü duyurmaya göndermek ...üzere seçti. (Markos 3:13-14)

b) Onikiler'in hepsi seçilmişti- Yahuda dahil:

İsa onlara şu karşılığı verdi: "Siz Onikiler'i seçen ben değil miyim? Buna karşın içinizden biri iblistir." Simun İskariot'un oğlu Yahuda'dan söz

ediyordu. Çünkü Yahuda Onikiler'den biri olduğu halde İsa'ya ihanet edecekti. (Yuhanna 6:70-71)

c) İsa onların tepkilerini önceden biliyordu:

'...öyleyse, sizler de birbirinizin ayaklarını yıkamalısınız. Size yaptığımın aynısını yapmanız için bir örnek gösterdim. Size doğrusunu söyleyeyim, köle efendisinden, elçi de kendisini gönderenden üstün değildir. Bildiğiniz bu şeyleri yaparsanız, ne mutlu size!'. "Hepiniz için söyleyemiyorum, ben seçtiklerimi bilirim. Ama, 'Ekmeğimi yiyen bana ihanet etti' diyen Kutsal Yazı'nın yerine gelmesi için böyle olacak.' (Yuhanna 13:14-18)

d) Elçisel görev İsa'nın yaşamını ve dirilişini müjdelemektir:

'Siz beni seçmediniz, ben sizi seçtim. Gidip meyve veresiniz diye sizi ben atadım. ... Siz de tanıklık edeceksiniz. Çünkü başlangıçtan beri benimle birliktesiniz.' (Yuhanna 15:16,27)

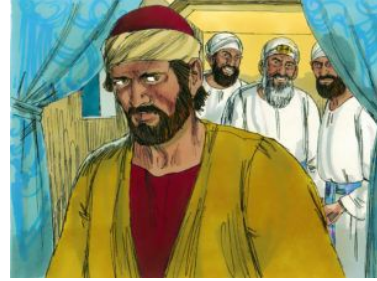
... 'Buna göre, Yahya'nın vaftiz döneminden başlayarak Rab İsa'nın aramızdan yukarı alındığı güne değin bizimle birlikte geçirdiği bütün süre boyunca yanımızda bulunan adamlardan birinin,

İsa'nın dirilişine tanıklık etmek üzere bize katılması gerekir.' (Elçilerin İşleri 1:21-22; ayrıca bakınız: Elçilerin İşleri 1:2-3; 3:15).

Tanrı O'nu üçüncü gün diriltti ve açıkça görünmesini sağladı; halkın tümüne değil de, Tanrı'nın önceden seçtiği tanıklara, hatta bizlere- göründü. ... Ve halka tanıklık etmemizi buyurdu.' (Elçilerin İşleri 10:40-42).

e) Yahuda Tanrı'nın onun için seçtiği görevi kaybetti:

'Yahuda bizden biri sayılmış ve bu hizmette yerini almıştı. ... "Onun görevini bir başkası üstlensin." "Buna göre, yanımızda bulunan adamlardan birinin, İsa'nın dirilişine tanıklık etmek üzere bize katılması gerekir."... *"Ve şöyle dua*

ettiler: “Ya Rab, sen herkesin yüreğini bilirsin. Yahuda’nın, ait olduğu yere gitmek için bıraktığı bu hizmeti ve elçilik görevini üstlenmek üzere bu iki kişiden hangisini seçtiğini göster bize.” (Elçilerin İşleri 1:17-25)

Hristyanlar bazen Yuhanna 15:16 ‘Siz Beni seçmediniz, Ben sizi seçtim...’ ayetini sanki iman etmek üzere ya da Hristiyan olmak üzere seçilmek demekmiş gibi kullanırlar. Ama bu anlama gelmemektedir. İsa onları, özellikle yaşamına, öğretişine ve dirilişine tanıklık edecek Onikiler olmak üzere seçti. Tanrı’nın bizlere hangi rolleri vereceğini belirleyemeyiz- O, insanları bilgeliğiyle ve egemen stratejisiyle atar. Saul ve Davut, Tanrı’nın kendilerini kral olmak üzere seçmesinde belirleyici değillerdi. Petrus ve Yahuda İsa’nın onları on iki elçiden ya da haberciden biri olarak çağırmasında belirleyici değillerdi. Fakat aldıkları çağrıya itaatkar bir yaşam sürdürerek mi yoksa günah ve suç işleyerek bu görevin hem yararlarını hem de sorumluluklarını kaybederek mi karşılık vereceklerine kendileri karar verebilirlerdi.

İsrail’in ve Mesihinin Seçilmesi (Seçimi):

Bir yandan da Yeşaya, İsrail halkının, Tanrı’nın seçilmiş halkı olduğunu söyler:

‘Ama sen, ey kulum İsrail, Seçtiğim Yakup soyu... Sen kulumsun, seni seçtim, Seni reddetmedim..’ (Yeşaya 41:8-9)

Siz benim için kâhinler krallığı, kutsal ulus olacaksınız. İsraililer’e böyle söyleyeceksin.” (Mısır’dan Çıkış 19:6)

Bununla birlikte, daha sonra Yeşaya bu rolü ve görevi yerine getirecek olan

bir Mesih figürüne odaklanır:

*'İşte kendisine destek olduğum, Gönlümün hoşnut olduğu seçtiğim kulum!
Ruhum'u onun üzerine koydum. Adaleti uluslara ulaştıracak.'* (Yeşaya 42:1)

Tıpkı ulus gibi Mesih de, bir görevi yerine getirmek üzere seçildi. O, başka uluslara ışık olacak olan, acı çeken hizmetkar olmak üzere seçildi. Aynı düşünce Yeşaya 49'da yinelenir. 3.ayette Tanrı şöyle der: "Kulumsun, ey İsrail, Görkemimi senin aracılığınla göstereceğim." Ancak Tanrı, bu görevi İsrail'in Mesihine vermiş görünüyor çünkü İsrail'in Tanrı'ya yücelik verme görevini yerine getiren kişi O olmuştur.

O'na verilen görevlerin ilki "Yakup soyunu geri getirmek" ve İsrail'i Tanrı'nın huzurunda toplamaktır (ayet 5). İkinci görev ise, "Seni uluslara ışık yapacağım. Öyle ki, kurtarışım yeryüzünün dört bucağına ulaşsın" (Yeşaya 49:6; ayrıca bkz: Luka 2:32) ayetleridir. Bir sonraki ayet Tanrı'nın konuştuğu kişiye yine - LXX (Septuaginta) metindeki 2. Ayeti çevirerek bunu daha önceden anlatmış olsa da- Mesih'in seçilmişliği düşüncesini anlatır: "Beni seçilmiş (*eklektan*) bir ok yaptı." Biz, bu arada, Mesih'in kullanacağı silahın tipine dair ayet 2'de bir referans görürüz: "Ağzımı keskin kılıç yaptı."

Fakat, Mesih bir görev için seçilmiş olsa da burada güçlü bir *seçilmişlik* fikri yoktur. Tanrı'nın, Mesihlik konusunda diğer "olası adayları" pas geçtiğini düşünmek küfür olmasa tuhaf olurdu. Kutsal Kitap'ın bu fikre en yaklaştığı kısım olarak görülebilecek yer Yeşaya'da Rab'in "Baktım, yardım edecek kimse yoktu" dediği kısımdır. Bu yüzden O'nun kendi sağ kolu O'na zaferi getirdi. Fakat bu düşünce diğer "adayları" pas geçme

düşüncesinden uzaktır. Mesihlik için başka adayların kesinlikle olmadığını gösterir! İsa ebedi Oğul'du. Hiç kimse günahın bedelini ödeyecek kadar iyi değildi. "Seçilmiş" kelimesi bu bağlamda seçilmeyi değil, "biricikliği" ve "atanmayı" ifade eder.

Eğer Mesih'le ilgili olarak *eklektos* (seçilmiş) sözcüğü ve *agapētos* (sevilen) sözcüğü arasındaki yakın ilişkiyi fark edersek bu konuyu daha iyi anlayabiliriz. Bu, Mesih'in görünümünün değiştiği sırada Müjde yazarlarının Tanrı'nın söylediği sözleri (muhtemelen Aramice sözleri) Yunanca'ya çevirişinde en açık biçimde görülür. Matta bunu şöyle anlatır: "Sevgili (*agapētos*) Oğlum budur, O'ndan hoşnudum. O'nu dinleyin!" (Matta 17:5). Markos'da benzer şekildedir: "Sevgili Oğlum budur, O'nu dinleyin!" (Markos 9:7). Bununla beraber Luka, seçilmiş sözcüğü için Yunanca bir sözcük kullanarak aynı kelimeleri yorumlar: "Bu benim Oğlum'dur, seçilmiş Olan'dır (*eklelegmenos*). O'nu dinleyin!" (Luka 9:35). Burada "seçilmiş" ya da "seçilen" sözcüklerinin Mesih'e ne zaman uyarlandığını, öncelikli anlamının seçilenlerden biri değil de, *sevilen kişi* olduğunu görüyoruz. Bu konu Matta'nın Yeşaya 42:1'i yorumlamasıyla da anlatılabilir. Yeşaya'nın İbranicesi şu şekildedir:

"İşte kendisine destek olduğum, Gönlümün hoşnut olduğu seçtiğim kulum! Ruhum'u onun üzerine koydum.."

LXX (Septuaginta) oldukça doğal şekilde "seçilmiş" kelimesini Yunanca "*eklektos*" kelimesi ile açıklar. Ancak Matta LXX'i bu örnekte takip etmez. Bunun yerine 12:18'de İbranice ifadeyi, Yunanca bir sözcük olan *agapētos* (sevgili-biricik) sözcüğünü kullanarak açıklar. Şöyle ki:

“İşte Kulum, O’nu ben seçtim. Gönlümün hoşnut olduğu sevgili Kulum O’dur. Ruhum’u O’nun üzerine koyacağım!”

Bu nedenle Matta bu bağlamda *sevgili* kelimesini *seçilmiş* kelimesinin yedeği olarak kullanır. Seçilmiş sözcüğünün bu tür bir kullanımı, seçme gümüşten (Özdeyişler 8:19) ya da güzel bir kızı ‘güneş kadar parlak’ (Ezgiler Ezgisi 6:10 – *eklektos* sözcüğü ‘pak’ ya da ‘temiz’ anlamındaki İbranice sözcüğün serbest bir yorumu olarak kullanılır) şeklinde betimlerken LXX’in yaptığı şeyden çok da farklı değildir. Vurgu seçilmişliğin üzerinde değildir. Daha çok, betimlenen nesneye biçilen değer üzerinde yer almaktadır.

Mesih’te Kilisenin Seçilmesi

3. Bizi Mesih’te her ruhsal kutsamaya göksel yerlerde kutsamış olan Rab’bizim İsa Mesih’in Babası Tanrı’ya övgüler olsun. 4. O kendi önünde sevgide kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kuruluşundan önce bizi Mesih’te seçti. 5. Kendi isteği ve iyi amacı uyarınca İsa Mesih aracılığıyla kendisine oğullar olalım diye bizi önceden belirledi. 6. Öyle ki, sevgili Oğlu’nda bize bağışladığı yüce lütfü övülsün. (Efesliler 1:3-6)

İsa Mesih, Tanrı’nın seçilmiştir ve eğer bizler Mesih’teyse O’nun seçilmişliğini paylaşıyoruz. Pavlus, ‘*O, bizleri Mesih’e konulmak üzere seçti*’” demiyor “*bizi Mesih’te seçti*” diyor. Mesih bir görev için seçilmişti ve eğer bizler, şimdi, O’nun dünyadaki bedeniysek o zaman bizler de O’nun yaptıklarını yapmak için çağrıldık ve seçildik. Mesih’teki kilise (Yahudiler ve Yahudi olmayanlar) şimdi bir zamanlar İsrail halkının çağrıldığı göreve, yani kahinliğe ve kutsal bir ulus olmaya çağırılıyor:

1.Petrus 2:9 Ama siz seçilmiş soy, Kral'ın kâhinleri, kutsal ulus, Tanrı'nın öz halkısınız. Sizi karanlıktan şaşılasi ışığına çağırın Tanrı'nın erdemlerini duyurmak için seçildiniz.

Fakat gördüğümüz gibi pek çok Yahudi Ferisi Tanrı'nın kendileri için olan bu planını reddetti; O'na iman etmeyi ve Mesih'in bedeninin bir parçası olmayı istemediler; böylece ne onun seçilmişliğini ne de görevini paylaşmaya gelmediler.

Efesliler'deki metin şöyle devam eder:

Tam bir bilgelik ve anlayışla üzerimize yağdırdığı lütfunun zenginliği sayesinde Mesih'in kanı aracılığıyla Mesih'te kurtuluşa, suçlarımızın bağışlanmasına kavuştuk.

9. Tanrı sır olan isteğini, Mesih'te edindiği iyi amaç uyarınca bize açıkladı. 10. Zaman dolunca gerçekleştireceği bu tasarıya göre, yerdeki ve gökteki her şeyi Mesih'te birleştirecek. 11. Her şeyi kendi isteği doğrultusunda düzenleyen Tanrı'nın amacı uyarınca önceden belirlenip Mesih'te seçildik. 12. Öyle ki, Mesih'e ilk umut bağlayan bizler, O'nun yüceliğinin övülmesi için yaşayalım. 13. Gerçeğin bildirisini, kurtuluşunuzun Müjdesi'ni duyup O'na iman ettiğinizde, siz de vaat edilen Kutsal Ruh'la O'nda mühürlendiniz. 14. Ruh, Tanrı'nın yüceliğinin övülmesi için Tanrı'ya ait olanların kurtuluşuna dek mirasımızın güvencesidir. (Efesliler 1:7-14)

Mesih'teki durumumuz bize, yalnızca kurtuluş ve bağışlanma değil, aynı

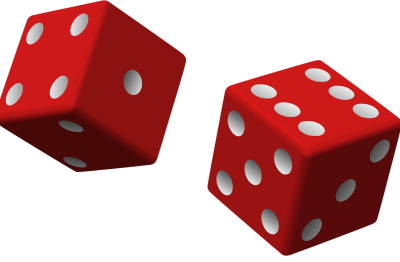
zamanda Mesih'teki kilisenin o görev için seçildiği, gelecek bir görev de vermiştir. Aynı zamanda Pavlus da bu durumu Romalılar 8'de, yaratılışın "Tanrı'nın çocuklarının ortaya çıkışını" özlemle beklediği şeklinde anlatır.

O halde şu andaki zamanda, Mesih'in bedeninin üyeleri olarak bizler tüm uluslara Müjdeyi ve ışığı götüreceğiz. Bizler Tanrı'nın 'kahinleriyiz' çünkü bizler yüce Kral/başkahin İsa'nın görevini paylaşıyoruz. Gelecekte, bizler yaratılışın kurtuluşu için Tanrı'nın Çocukları olarak ortaya çıkacağız. Ancak bütün bunlar, neden bazı insanların Hristiyan olduğu, neden bazılarının tövbe etmeyi reddettiğiyle ilgili değildir. Bu durum, bizlerin, Tanrı'nın seçilmişi olan Mesih'teki durumumuzla ilgilidir.

7

Kader (Önceden Belirleme)

Kutsal Kitap'ın kaderle ilgili doktrini oldukça moral verici ve harikulade bir doktrindir. Kaderin maalesef çoğu kez Tanrı'nın kimin Hristiyan olacağını seçmesi ile ilgili olduğu düşünülür, ancak bu düşünce esasen

yanlış bir düşüncedir. Calvin, kaderin, kendisinin “seçilmekten” anladığı şeye karşılık gelmediğini, bunun daha ziyade “Tanrı'nın, çarmıhın, kendi halkı tarafından taşınmasını buyurması aracılığıyla Tanrı'nın amacına ya da verdiği hükme atıfta bulunduğunu söylemiştir. (Calvin (1834)

sy.343). “Önceden belirleme” ya da “takdir” sözcüğü Yeni Antlaşma'nın iki sözcüğünden türetilmiştir: *pro* (= *önceden*) ve *horizō* (=sınır/*belirlemek*). Aslında önceden belirlemek, bir sınır çizmek ya da yazgıyı belirlemektir. Önceden belirleme, Hristiyanlar olarak bizlerin gelecek yazgısıyla ilgilidir, nasıl Hristiyan olduğumuzla ilgili değildir.

Efesliler 1:5, ‘oğullar olalım diye bizi önceden belirledi’ der. Romalılar 8 ise bu ‘oğul olmanın’ gelecekte ve yaratılışın kurtuluşu ile alakalı olduğunu açıklığa kavuşturur.

19. Yaratılış, Tanrı çocuklarının ortaya çıkmasını büyük özlemle bekliyor; 20-21. çünkü yaratılış amaçsızlığa teslim edildi. Bu da yaratılışın isteğiyle değil, onu amaçsızlığa teslim eden Tanrı'nın isteğiyle oldu. Çünkü

yaratılışın, yozlaşmaya köle olmaktan kurtarılıp Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüne kavuşturulması umudu vardı. 22. Bütün yaratılışın şu ana dek birlikte inleyip doğum ağrısı çektiğini biliyoruz. 23. Yalnız yaratılış değil, biz de –evet Ruh’un turfandasına sahip olan bizler de– evlatlığa alınmayı, yani bedenlerimizin kurtulmasını özlemle bekleyerek içimizden inliyoruz. 24. Çünkü bu umutla kurtulduk. Ama görülen umut, umut değildir. Gördüğü şeyi kim umut eder? 25. Oysa görmediğimize umut bağlarsak, sabırla bekleyebiliriz.

26. Bunun gibi, Ruh da güçsüzlüğümüzde bize yardım eder. Ne için dua etmemiz gerektiğini bilmeyiz, ama Ruh’un kendisi, sözle anlatılamaz iniltilerle bizim için aracılık eder. 27. Yüreklere araştıran Tanrı, Ruh’un düşüncesinin ne olduğunu bilir. Çünkü Ruh, Tanrı’nın isteği uyarınca kutsallar için aracılık eder.

28. Tanrı’nın, kendisini sevenlerle, amacı uyarınca çağrılmış olanlarla birlikte her durumda iyilik için etkin olduğunu biliriz. 29. Çünkü Tanrı önceden bildiği kişileri Oğlu’nun benzerliğine dönüştürmek üzere önceden belirledi. Öyle ki, Oğul birçok kardeş arasında ilk doğan olsun. 30. Tanrı önceden belirlediği kişileri çağırdı, çağırdıklarını akladı ve akladıklarını yüceltti.

Bu versiyon Romalılar 8:28’in doğru bir çevirisini de vermektedir. Bizler Ruh’un turfandasına sahibiz ve bizim adımıza, bizim için aracılık eden Kutsal Ruh’la beraber duada inleriz. Bütün her şeyde, Tanrı iyiliği getirmek için bizimle beraber çalışır. Çünkü açıktır ki, Hristiyanlar olarak bizler, O’nun dünyadaki amaçlarını başarıya ulaştırmak için Mesih’in elleri ve bedeniyiz. Bizim kaderimiz Mesih’in benzerliğine dönüşmek ve açıklandığı gibi yalnızca kendimizi değil aynı zamanda yaratılışı da nihai ve tamamlanmış kurtuluşa doğru yönlendirmektir. Bu (Efesliler 1:11’in

açıkladığı gibi) Tanrı tarafından bizlere Kutsal Ruh verilerek garanti altına alınmış mirasımızdır.

Bize, Mesih'te harika bir gelecek sağlayan Tanrı'ya yücelik olsun. Ancak bunların hiçbiri neden bazı insanların Hristiyan olduğu ve neden bazılarının olmadığıyla ilgili değildir. Bunu İsa'nın dünyanın günahları için öldüğü gerçeğinden de çıkarabiliriz, ama bu sadece ona iman edenler için geçerlidir.

Bütün bunların yanlış anlaşılması, kötü çevirilerin ve yeterince dikkatli yapılmayan okumaların bir kombinasyonu sonucu ortaya çıkmıştır. İnsanın özgür iradesini inkar etmek isteyenlerce yanlış çevrilen ve yanlış alıntılanan tüm ayetler bizim *God's Strategy in Human History and Paul's Gospel (İnsanlık Tarihinde Tanrı'nın Stratejisi ve Pavlus'un Müjdesi)* adlı çalışmamızda detaylıca ele alınmışlardır. Burada kötü çeviriye örnek vermek adına Efesliler 1:11'e ait çeviriye bakacağız. Bu ayet çoğunlukla şöyle çevrilmiştir: *Her şeyi kendi isteği doğrultusunda yürüten Tanrı'nın amacı uyarınca...* “Yürüten” kelimesi *energeō* kökünden gelir, belki de bunu Türkçe'de kullanılan “etkin kılmak” fiiliyle temsil edip aklımızda tutabiliriz. Bu fiil hakkında genel bir fikir Yakup 5:16'dan verilebilir: “doğru kişinin etkin duası çok güçlüdür.” Bu, yönlendirici karşı konulmaz bir güç izlenimi taşıyor, daha ziyade güçlü bir uyarıcı izlenimi veriyor. Aslında, böylesine bir etki oluşumunu sağlayan birden fazla kaynak vardır. Aşağıdakileri karşılaştırın:

- (a) O'nun kudretle bende *etkin olan* gücüne dayanarak uğraşım emek vermemin amacı da budur. (Pavlus, Koloseliler 1:29)
- (b) Yasa tanımaz adam...her türlü kötülükte sergilenen Şeytan'ın

etkinliğiyle gelecek. (2. Selanikliler 2:9; ayrıca bakınız: 2:7)

Aynı şeyi Efesliler’de de görürüz:

(c) Her şeyi kendi isteği doğrultusunda *düzenleyen* Tanrı’nın amacı uyarınca... ve iman eden bizler için *etkin* olan kudretinin aşkın büyüklüğünü...Bu kudret, Tanrı’nın, Mesih’i ölümden diriltirken...O’nda sergilediği üstün güçle aynı *etkinliktedir*... Tanrı’nın *etkin gücüyle* bana verilen lütuf armağanı uyarınca bu Müjde’yi yaymakla görevlendirildim... Tanrı, bizde *etkin* olan kudretiyle...(Efesliler 1:11,19-20; 3:7,20)

(d) Sizler bir zamanlar içinde yaşadığımız suçlardan ve günahlardan ötürü ölüydünüz. Bu dünyanın gidişine ve havadaki hükümlerliğin egemenine, yani söz dinlemeyen insanlarda şimdi *etkin* olan ruha... (Efesliler 2:1-2)

Hem Tanrı hem de Şeytan *etkin kılmaktadırlar*; Hristiyanlar her zaman doğru *etkiye* açık olmalıdırlar. Pavlus, Filipililer 2:12-13’te bunu şöyle ifade eder: “...kurtuluşunuzu saygı ve korkuyla sonuca götürmek için daha çok gayret edin. Çünkü kendisini hoşnut edeni hem istemeniz hem de yapmanız için sizde *etkin* olan Tanrı’dır.” Eğer Tanrı’nın bizdeki *etkinliği* dayanılmaz olsaydı, o zaman Pavlus’un onlara bir şey anlatmasının gereği olmazdı; oysa ki onlara “kurtuluşunuz (ya da kurtuluş süreciniz) için gayret edin’ demektedir. Tanrı bizde etkindir, ama biz kendi kurtuluş sürecimizde gayret etmek için bu etkiye kendimiz açık olmalıyız.

Efesliler 1:11’deki “*etkin kılan*” ifadesinin yan anlamları bize kötü bir şekilde aktarılmıştır. Buna örnek olarak RVS çevirisi: “Her şeyi Kendi isteği uyarınca başaran...” ya da NIV çevirisi“Her şeyi kendi isteği

uyarınca yürüten...” verilebilir. Bu yorumlar öylece savunulamaz; hem RSV hem de NIV Efesliler’in yukarda verilen ayetlerini aynı Yunanca kelimedenden farklı şekilde çevirirler.

Tanrı, dünyada sürekli olarak etkindir, ama bunun böyle olması, Tanrı’yı tüm olayları belirleyen bir kuklacı biçiminde resmetmez.

8

Tanrı'nın Egemenliği, Sınırsız Güce Sahip Oluğu ve Önceden Bilmesi

O zaman Tanrı “egemen” değil midir? Egemendir, fakat bunun ne anlama geldiği konusunda Kutsal Kitap'ın bize yol göstermesine izin vermeliyiz. Eski Antlaşma'da “Her Şeye Kadir” diye sıklıkla çevirilen terim “*El Shaddai*”dır. *El* sözcüğü Tanrı demektir. Ama *Shaddai* ne anlama gelmektedir? *Shad* kelimesi Eski Antlaşma'da bir kadının göğsü ya da memesi anlamında pek çok kere kullanılmıştır (Örneğin: Yeşaya 66:11'deki *Shaddai* muhtemelen bununla ilgilidir. *Dai* sözcüğü ise “yeterli” demektir ve yine *Eski Antlaşma*'da yaygındır (ör.Çıkış 36:7). “Her Şeye Gücü Yeten Tanrı”, El Shaddai'mın daha doğal bir çevirisi gibi görünmektedir. Bu, Yar. 49:25'te Şöyle yansıtılır:

Sana yardım eden babanın Tanrısı'dır,

Her Şeye Gücü Yeten (Shaddai) Tanrı'dır seni kutsayan.

Yukarıdaki göklerin

Ve aşağıdaki denizlerin bereketiyle,

Memelerin (shaddayim), rahimlerin bereketiyle O'dur seni kutsayan.

Sadece Yeni Antlaşma'da “mutlak güce sahip” anlamına gelebilecek “*Pantokrator*” sözcüğü bulunmaktadır. Bu sözcük bile toplamda sadece on kere kullanılmıştır; bunlardan dokuzu Tanrı'yı reddedenler ve O'na karşı savaŐ açanlarla ilgili kayıtlarla dolu olan Vahiy kitabında bulunmaktadır.

Tabi ki, nihayetinde Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'nın galip geleceğini biliyoruz, ama bu O'nun bir şekilde her iki taraf için çalıştığı ve herşeyin düzmece olduğu anlamına gelmez.

Tanrı, egemen bir biçimde, (Saul ve Davut örneğinde olduğu gibi) krallık gibi ya da (Yahuda ve Petrus örneğinde olduğu gibi) elçilik gibi görevler verir; ama kimin bu görevleri yerine getireceğini veya kimin O'na karşı isyan etmeyi seçeceğini O belirlemez. Ayrıca, kendisine karşı koyan birinin bu konudaki kararını güçlendirmek için yargı yönünde hareket edebilir. Mısır'dan Çıkış'ta Firavun'un yaşadığı şey buydu. Firavun'un yüreğinin sertleştirilmesine *Reconsidering Key Biblical Ideas* adlı çalışmamızın 6. bölümünde detaylıca baktık. Aslında Firavun, Tanrı ona herhangi bir şey yapmadan çok evvel, zaten kötü bir ahlaki yolda yürüme kararı almıştı; Tanrı'nın yaptığı en önemli şey, çoğu insanın tövbeyle değil ama korkuyla boyun eğeceği bir durumda, onu kararı bakımından güçlendirmek oldu. Musa'nın, Firavun'un büyücülerine bile (Çıkış 8:19), son derece etkili şekilde gösterdiği Tanrı'nın gücüne karşı koymak oldukça çılgıncaydı. Tanrı'nın yaptığı şey için Mısır'dan Çıkış'ta en sık kullanılan ifade "onu inatçı yaptı" sözüdür. Abasciano (2011), "seni kaldırdım" ifadesinin, temelde "sağ kalmana izin verdim/ canını bağışladım" (sy. 164) anlamına geldiğine dair oldukça iyi nedenler sunar. Tanrı, firavunun Tanrı'ya itaatsizlik içinde *yaşamasına izin* verdi, hatta bu konudaki kararını öylesine güçlendirdi ki böylece onu kullanarak tüm dünyaya yaratılışını ve kurtarışını gösterebildi. Bu Tanrı'nın stratejisinin bir parçasıdır. Bu yüzden Pavlus burada özel olarak Firavun'un sertleştirilmesinden bahsetmez artık; buradaki mesele Tanrı'nın neden Firavun'un, böylesine küstahça, kendisini

reddederek yaşamasına izin verdiğidir.

Tanrı, Firavun ya da başka yerde Kral Kiros gibi imansızları kullanır ancak o kişilerin temel ahlaki tepki olarak kendisinin kabul etmelerini ya da reddetmelerini önceden belirlemez.

Kutsal Kitap, Tanrı'nın "önceden bilmesinden" bahseder. *Reconsidering Key Biblical Ideas* adlı çalışmamızda gösterdiğimiz üzere, Eski ve Yeni Antlaşma'da "bilgi" kelimesi asla seçmek anlamında kullanılmaz; bir şey hakkında bilgi sahibi olmak ya da kişisel olarak bilmek anlamına gelir. *Önceden Bilmek* tutarlı şekilde bir şey hakkında baştan bilgili olmak ya da kişisel olarak baştan tanımak anlamındadır. Romalılar 8:29'da der ki; Tanrı, (onu seven ve O'nunla birlikte her durumda iyilik için etkin olacak olan, O'nun amacı uyarınca çağrılmış olanları) önceden biliyordu ve bu kişileri Oğlu'nun benzerliğine dönüştürmek üzere önceden belirledi. Bununla ilgili birkaç soru bulunmaktadır. İlk olarak, Tanrı bu kişileri bireysel olarak mı topluluk olarak mı önceden belirledi? Modern anlayışımızda genelde kolektif düşünmekten ziyade aşırı bireyci düşünmeye eğilimliyizdir. Fakat bu ayet, Tanrı'nın, kendisini sevecek, Kutsal Ruh'un güçlendirmesiyle birlikte kendisiyle birlikte hareket edecek bir gruptan başka, onlar hakkında özel bir şey bildiğini söylemiyor. İkinci soru ise, eğer Tanrı'nın onları bireysel olarak bildiğini varsayarsak, bu durum onların tövbe edip etmemeye karar verme konusundaki özgür iradelerini hükümsüz kılar. Başka bir deyişle, eğer Tanrı benim ne yapacağımı biliyorsa, bu benim özgür iradeye sahip olamayacağım anlamına mı geliyor? Bu soruyla ilgili temel mesele, zaman konusunda, aslında sahip olduğumuzdan daha iyi bir kavrayışa sahip olduğumuzu varsaymasıdır. Günümüzde, bilimsel olarak,

içinde zamanın farklı hızlarla ilerlediği farklı zaman dilimleri olduğunu biliyoruz; Tanrı'nın evreni yaratırken uzay ve zamanı yarattığını söyleyen ilk yüzyıl Yahudi filozofu Philo'nun görüşüne bilimsel destek mevcuttur. Fakat, bu durumda, zaman mefhumu olmayan bir Tanrı, çoklu zaman dilimlerine sahip bir evrenle nasıl ilişkilendirilebilir? Kutsal Kitap, bazı yollardan Tanrı'nın bizim zaman çerçevemize girmeyi seçtiğine işaret ediyor görünmektedir- Tanrı'nın "değişen fikri" bunun bir parçasıdır. Bazı teologlar, Tanrı'nın geleceğin tüm detaylarını bilmediğini yalnızca yeni bir gökyüzü ve yeni bir yeryüzü yaratmaya ilişkin kararını yerine getireceğine dair geniş bir çerçeveyi bildiğini düşünürler. Diğer teologlar Tanrı'nın bir şekilde zamansız olduğuna inanırlar. Her ikisi de insanın özgür iradesiyle uyumludur. Şayet Tanrı zamansızsa, bu durumda geleceği "önceden" biliyor demenin kategorik bir yanlış olacağı açıktır; O sadece bilir, O'nun bir "öncedeni" yoktur. Biz her iki görüşe de olumlu bakıyoruz ancak yine de kendi tercihimiz önceki görüş yönündedir. Çünkü, Tanrı aslında ilişkiseldir ve ilişki bir çeşit zaman çerçevesi içermektedir.

9

Bütün Bunlar Neden Önemli?

Bütün bunlar ilişkisel, kendini üç kimlikte ifade eden ama tek Tanrı olan, ve SEVGİ olan Tanrı'nın temel karakteriyle ilgilidir. Tanrı'nın asıl karakterinden daha önemli ne olabilir? Beşinci yüzyılda, Augustinus uzak, aşılmaz, ilişkisel olmayıp her şeyi kontrol eden ve herkesin tövbe etmesini ve bereketlerini miras almasını isteyen bir Tanrı fikrini ortaya attı. Fakat Kutsal Kitap'ı dolambaçsız ve dosdoğru okuyacak olursak orada, umutsuzca halkıyla ilişki kurup onları bereketlemek isteyen tutkulu bir Tanrı'yı görür. Ama insanların inatçılığı ve günahkarlıkları yüzünden bunu yapması engellenmektedir.

10

Hristiyanlar olarak garantili bir gelecek beklentimiz var mı?

Cevap “evettir.” İnsanlar, Tanrı’nın onları bereketleme planını “reddedip”, sonunda da İsa’nın söylediği gibi kendilerini cehennem ateşindeki yok oluşlarına götürebilecek bir yola sapabilirler. Ama Tanrı’nın planı gerçekleşecektir. Yeni bir gök ve yeni bir yeryüzü olacaktır ve Mesih’te olanlar Tanrı’nın Egemenliğinde Tanrı’nın Çocukları olarak yerlerini alarak kendilerine açıklanan kadere ulaşacaklardır. Günümüzde Tanrı, sayısız boyutlu bir düzeyde olsa da usta bir santraç oyuncusuyla karşılaştırılabilir, Saul ve Yahuda gibi insanlar günah işlemeyi ve isyan etmeyi seçebilirler, fakat Tanrı’nın her zaman hazırda yeniden düzenlenmiş bir planı bulunmaktadır. Tanrı’nın, bir kişinin hangi nihai seçimi yapacağını bilmediğini varsaysak bile (Tanrı’nın “fıkrını değiştirmesi” bunu anlatıyor gibi görünmektedir) O asla bir sürpriz ile karşılaşmaz. Kişisel düzeyde, eğer hayatınızın bir noktasında yanlış bir seçim yaparsanız Tanrı’nın sizin için kararlaştırmış olduğu en iyi bereketi kaçırmış olabilirsiniz. Ama siz o andan itibaren yüreğinizi yeniden O’na çevirirseniz Tanrı’nın, bu yeni durumda da sizi bereketlemek için her zaman yeniden düzenlediği bir planı olacaktır. Tanrı, gerçekten harikulade bir Tanrı’dır ve biz O’na tamamen güvenebiliriz. Bizim tepkilerimize bağlı olarak bizimle ilgili düşüncesi değişebilir ama Tanrı asla döneksiz ve kaprisli değildir; vaatlerini yerine getirecektir ve daima bizleri bereketlemek istemektedir. Her Şeye Gücü

Yeten Tanrı egemenlik sürüyor Haleluya!

38-39 Eminim ki, ne ölüm, ne yaşam, ne melekler, ne yönetimler, ne şimdiki ne gelecek zaman, ne güçler, ne yükseklik, ne derinlik, ne de yaratılmış başka bir şey bizi Rabbimiz Mesih İsa'da olan Tanrı sevgisinden ayırmaya yetecektir.

(Romalılar 8:38-39)

Referans Kitapları

- Wright (2002) N.T. Wright in Ed L E Keck *The New Interpreters Bible* vol 10 (Abingdon)
- Longenecker (2016) Richard Longenecker *The Epistle to the Romans* (Eerdmans)
- Kittel (1965-76) G Kittel and G Friedrich *Theological Dictionary of the New Testament* (10 vols) (Eerdmans)
- VanGemeran (1997) William VanGemeran *New International Dictionary of Old Testament Theology & Exegesis* Paternoster
- Helm (1993) Paul Helm *The Providence of God.* (IVP)
- Abasciano (2011) Brian J. Abasciano *Paul's Use of the Old Testament in Romans 9.10-19: An Intertextual and Theological Exegesis* (T & T Clark.)
- Andrew (1991) Brother Andrew and Susan DeVore Williams *And God Changed His Mind: Because His People Prayed* Paperback (Harpercollins/STL)

Yazarların diğer kitapları

- (1999/2001) *Reason, Science and Faith* (UK: Monarch. 1999, USA Wipf and Stock 2001)
- (2014) *God's Strategy in Human History* (3rd Edn in two volumes: *God's Path to Victory* and *Reconsidering Key Biblical Ideas*) (Push Publishing)
- (2015) *Paul's Gospel in Romans & Galatians* (Push Publishing)

Yazarlar Hakkında

Roger Forster Cambridge Üniversitesi'nden teoloji ve matematik alanında yüksek lisans kazandı). O şimdi Londra'da Ichthus Kilisesinde pastörlük etmektedir.

Paul Marston teoloji alanında doktora yapmıştır. Şu an Central Lancashire Üniversitesi Öğretim Görevlisidir. Ayrıca Metodist Kilisesinde vaizdir.